

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 16/2018

6.11.2018

UUSI ETU- JA SUKUNIMILAKI VOIMAAN 1.1.2019

Uusi etu- ja sukunimilaki (946/2017) tulee voimaan 1.1.2019. Uusi laki korvaa nykyisen nimilain. Lailla laajennetaan mahdollisuuksia etu- ja sukunimen valinnassa ja kevennetään menettelyjä nimiasioissa. Seurakuntien kannalta keskeistä on, että uudessa laissa selkiytetään seurakuntien ja maistraattien vastuunjako.

Nimilainsäädäntöä on haluttu ajanmukaistaa muun muassa väestön kansainvälistymisen, perherakenteiden muutosten ja yksilöllisempien nimenantopyrkimysten vuoksi. Uudistuksen tavoitteena on lisäksi edelleen turvata perinteisen kotimaisen nimikäytännön säilyminen. Laissa myös mahdollistetaan siirtyminen nimiasioiden sähköiseen käsittelyyn ja sähköiseen nimi-ilmoituspalveluun.

Etunimi

Etunimien enimmäismäärä muuttuu uuden lain myötä, kun etunimiä voidaan antaa nykyisen kolmen sijasta neljä. Nimenantovelvoitteen määräaika on puolestaan nostettu kahdesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen lapsen syntymästä.

Etunimelle asetetaan laissa ehdottomia edellytyksiä, kuten nykyisinkin: se ei saa olla omiaan aiheuttamaan pahennusta tai haittaa eikä se saa olla etunimeksi ilmeisen soveltumaton. Lisäksi etunimelle asetetaan harkinnanvaraisia edellytyksiä, joista voidaan tietyillä perusteilla poiketa. Harkinnanvaraisten edellytysten mukaan nimen on vastattava vakiintunutta etunimikäytäntöä. Uuden sääntelyn mukaan etunimen ei tarvitse vastata kotimaista nimikäytäntöä, vaan se voi olla myös muusta nimikulttuurista peräisin, kunhan se on vakiintuneesti Suomessa käytössä. Harkinnanvaraisiin edellytyksiin kuuluvat myös etunimen sukupuolisidonnaisuus ja se, että nimi ei ole ilmeisen sukunimityypinen.

Lapsen sukunimi tai sukunimiyhdistelmä

Sukunimiä koskevassa sääntelyssä uutta on mahdollisuus muodostaa kahdesta eri sukunimestä sukunimiyhdistelmä. Sukunimiyhdistelmässä kyseessä ei siis ole yksi nimi, vaan kahden erillisen nimen yhdistelmä. Sukunimiyhdistelmää käyttöön otettaessa on valittava, mikä on sukunimien järjestys ja yhdistetäänkö nimet yhdysmerkillä vai kirjoitetaanko ne erilleen.

Lapsen sukunimen valinnassa uusi laki lisää vanhempien vaihtoehtoja. Lähtökohtana on se, että lapsen sukunimi määräytyy vanhempien yhteisen sukunimen tai sukunimiyhdistelmän perusteella. Säännöksellä pyritään perheen nimiyhteyden säilyttämiseen. Saman tavoitteen mukaisesti lapsi saa myös saman sukunimen tai sukunimiyhdistelmän kuin täyssisaruksensa, jos vanhemmilla ei ole yhteistä nimeä. Lapsi saa samoin vanhempansa sukunimen tai sukunimiyhdistelmän myös yhden vanhemman tilanteissa. Muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa vanhempien valinnanvapaus on laajimmillaan. Tällöin lapselle

voidaan uutena mahdollisuutena valita jommankumman vanhemman sukunimi tai sukunimiyhdistelmä taikka vanhempien sukunimistä muodostettu sukunimiyhdistelmä.

Uuden sääntelyn mukaan lapsen sukunimi voi määräytyä myös vieraan valtion nimikulttuurin mukaisesti. Jos vanhemmalla on esimerkiksi kansalaisuutensa tai avioliittonsa perusteella yhteys vieraaseen valtioon, lapselle voidaan antaa vanhemman tai isovanhemman nimestä tai näiden molempien nimistä muodostettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä. Ilmoitetun sukunimen tulee tällöin vastata kyseisen vieraan valtion sukunimikäytäntöä.

Sukunimi vihkimisen yhteydessä

Etu- ja sukunimilaki lisää avioituvien mahdollisuuksia valita sukunimi tai sukunimiyhdistelmä. Laissa säädetään myös avopareille ja rekisteröidyssä parisuhteessa oleville tietyin edellytyksin mahdollisuus ottaa yhteinen nimi.

Nykytilaa vastaavasti vihittävät säilyttävät oman sukunimensä tai sukunimiyhdistelmänsä, jos he eivät muuta sovi. Yhteinen sukunimi tai sukunimiyhdistelmä taas voidaan muodostaa monin eri tavoin. Yhteisenä sukunimenä voi olla nykytilaa vastaavasti sukunimi, joka puolisollla oli viimeksi naimattomana ollessaan. Utta taas on se, että yhteiseksi voidaan ottaa se sukunimi, joka jommallakummalla puolisollla on esteiden tutkintaa pyydettyä. Aiemmalta puolisollla saatua sukunimeä ei kuitenkaan saa siirtää uudelle puolisollla. Utta sääntelyä on myös se, että yhteiseksi sukunimeksi voidaan ottaa myös yksi sukunimi jommankumman puolison sukunimiyhdistelmästä taikka jommankumman sukunimiyhdistelmä sellaisenaan.

Jos puoliset eivät halua yhteistä sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää, toinen puolisoista voi uutena vaihtoehtona ottaa puolisonsa sukunimiyhdistelmän yhden sukunimen taikka muodostaa sukunimiyhdistelmän omasta ja puolisonsa nimestä.

Seurakunnan tehtävät

Uuden lain mukaan kastettavan lapsen ja vihittävien nimiä koskevat ilmoitukset voidaan jättää seurakunnalle samoin kuin nytkin. Laissa on kuitenkin täsmennetty seurakunnan ja maistraatin vastuunjako ilmoitetun nimen lainmukaisuuden selvittämisessä. Periaatteena on, että seurakunnalla on velvollisuus siirtää epäselvä nimiasia maistraatin käsiteltäväksi.

Kastettavan lapsen nimi pitäisi ilmoittaa seurakunnalle mahdollisimman hyvissä ajoin, jotta sen lainmukaisuus ehdittäisiin selvittää. Seurakunnan tulisikin opastaa vanhempia tähän. Nimen lainmukaisuuden selvittäminen on ensisijaisesti kastavan papin tehtävä. Jos nimen lainmukaisuudesta ei ole epäilystä, seurakunnan on tallennettava ilmoitettu nimi väestötietojärjestelmään nykyiseen tapaan. Epäselvissä tapauksissa seurakunnan on viipymättä siirrettävä asia maistraatille. Seurakunta ei saa viedä nimeä Kirjurin kautta väestötietojärjestelmään myöskään silloin, kun lapsi on jo kastettu, jos nimen lainmukaisuus on epäselvä.

Lapsen etunimeä koskeva asia on lain mukaan siirrettävä maistraatin käsiteltäväksi, jos on syytä epäillä etunimen lainmukaisuutta, jos nimi ei ole ennestään käytössä tai jos nimeä ei voida hyväksyä. Lapsen sukunimeä koskeva asia on puolestaan siirrettävä maistraatin käsiteltäväksi, jos on syytä epäillä sukunimen tai sukunimiyhdistelmän lainmukaisuutta, jos nimeä ei voida hyväksyä tai jos kyseessä on tilanne, jossa ilmoitettu nimi määräytyy vieraan nimikulttuurin mukaan.

Vihkimisen yhteydessä tehtävästä sukunimivalinnasta on uuden lain mukaan ilmoitettava jo esteiden tutkinnan yhteydessä. Esteiden tutkinnasta annettavassa todistuksessa on todettava myös valitun sukunimen lainmukaisuus. Seurakunnan on siis selvitettävä, onko ilmoitettu nimi lainmukainen. Seurakunnan on lain mukaan siirrettävä asia viipymättä maistraatin ratkaistavaksi, jos ilmoitetun nimen lainmukaisuutta on syytä epäillä tai jos ilmoitettua nimeä ei voida hyväksyä. Tällöin seurakunta ei myöskään saa viedä nimeä väestötietojärjestelmään.

Kumpikin puoliso saa säilyttää vihittäessä aina oman nimensä, vaikka esteiden tutkinnassa olisi ilmoitettu toisin. Jos taas esteiden tutkintatodistuksen antamisen jälkeen huomataan, että ilmoitettu nimi ei ole lainmukainen, puolisot voidaan vihkiä, mutta tällöinkin kumpikin säilyttää oman nimensä. Jos nimen lainvastaisuus huomataan hyvissä ajoin ennen vihkimistä, esteiden tutkinnasta voidaan myös antaa uusi todistus normaalia seitsemää päivää lyhyemmässä ajassa.

Koulutus ja soveltamisohjeet

Väestörekisterikeskus järjestää marras- ja joulukuussa koulutuksia, joihin ilmoittautuminen on meneillään. Tietoa koulutuksista on osoitteessa: <https://vrk.fi/uudistuva-nimilainsaadanto>

Koulutuksiin osallistumisesta tiedottavat myös hiippakunnat. Koulutukset ovat katsottavissa ilmoittautuneille jälkikäteen.

Väestörekisterikeskus ja maistraatit ovat myös valmistelemassa käytännön soveltamisohjeita maistraateille ja seurakunnille.

Lisätiedot:

hallintopäällikkö Asta Virtaniemi, [asta.virtaniemi\(at\)evl.fi](mailto:asta.virtaniemi(at)evl.fi), 050 3188 608
rekisterijohtaja Sanna Heickell, [sanna.heickell\(at\)evl.fi](mailto:sanna.heickell(at)evl.fi), puh. 040 688 1461 (Kirjuri)

KIRKKOHALLITUS

Pirjo Pihlaja

Asta Virtaniemi

ISSN 1797-0326